

Uudised

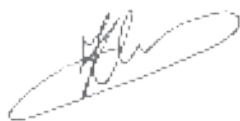
Hea klient!

Meedias jookseb läbi üsna palju numbreid selle kohta, mis meie põllumajanduses toimub. Jõudluskontrolli osakaal loomaliigiti on küll väga erinev, kuid samas annavad muutused jõudluskontrollis võrreldes eelmise aastaga üsna täpse pildi meie aretuspopulatsioonist ning võimaldavad hinnata kohaliku aretuse lähitulevikku.

Väga palju räägitakse tänases olukorras piimandusest ja seakasvatusest. Piimaveiste jõudluskontrollis on karjade arv vähenenud 733 karjalt 679 karjani. Piimalehmade arvu muutumist vaadeldes tuleks eristada lüpsvaid lehmi ja noorkarja, kus vähenemine on toimunud vastavalt 4472 lüpsilehma (91 826 lehmal 87 354 lehmale) ja 1784 noorloomale (84 229 noorloomalt 82 445 noorloomale) võrra.

Seakasvatuse numbritest rääkides tuleb kindlasti rõhutada, et sigade jõudluskontrollis toimuv ei peegelda terve Eesti olukorda (sigade jõudluskontrolli osakaal on võrreldes piimaveistega oluliselt väiksem), küll aga meie kohalikus aretuses toimuvat. Karjade arv sigade jõudluskontrollis on aastaga vähenenud 8 karja võrra (32 karjalt 24 karjale) ning emiste arv arv 4073 võrra (11 915 emiselt 7842 emisele) ehk täna tuleb meil nentida, et jõudluskontrollis olevate emiste arv moodustab kõigest 65% emiste arvust möödunud aastal samal ajal.

Kõige positiivsem on olukord lihaveiste jõudluskontrollis, kus osalevate karjade arv on mõnevõrra tõusnud ning ammlemade arv on suurenenud 11 020 ammlemalt 11 890 ammlemale ning mullikate arv on suurenenud 632 mullika võrra (10 955 mullikalt 11 587 mullikale).

Kaivo Ilves
Eesti Põllumajandusloomade
Jõudluskontrolli AS-i juhataja

Uued võimalused Postipoisis

Kõrvamärkide ja muude kaupade tellimise rakenduses Postipoisis on nüüd täiendavad võimalused.

Laiendasime inimeste ringi, kes saavad Postipoisi kaudu kaupu tellida. Varem said seda teha vaid mobiil-ID ja ID-kaardi kasutajad, kellel olid nn karja omaniku õigused. Praegu saavad kaupu tellida kõik karja andmetele ligipääsuõigust omavad inimesed, kes sisenevad EPJ internetirakendustesse mobiil-ID või ID-kaardiga. Kaupade tellimist Postipoisi kaudu kirjeldasime eelmises infolehes.

Teine uuendus on võimalus asenduskõrvamärke tellida EPJ Postipoisi kaudu. Asendusmärkide tellimiseks pakub PRIA loomaomanikule kahte varianti: e-PRIA ja dokumendi "Kõrvamärgi kadumine või loetamatuks muutumine" esitamise kaudu. EPJ pakub selle dokumendi täitmiseks, digiallkirjastamiseks ja PRIA loomade registrile saatmiseks lihtsat rakendust.

Miks kasutada just EPJ rakendust? EPJ kaudu tellides saab valida tellitava asenduskõrvamärgi suurust (see võimalus PRIA-st tellides puudub). Kui kadunud kõrvamärk oli tavauuruses, kuid asendusmärgiks soovitakse suurt kõrvamärki või vastupidi – suure märgi asemel soovitakse tavauuruses kõrvamärki, saab selle tellimisel ära märkida. Sama käib EID-märkide kohta – soovitud asenduskõrvamärgi tüüpi on võimalik valida. Tellida saab vaid asenduskõrvamärke! Lisakõrvamärkide (plastkõrvamärgi asendamiseks EID-märgiga) tellimiseks on endiselt EPJ kodulehel olev tellimiskeskond *Elektrooniliste kõrvamärkide tellimine*.

Lisaks märgi suuruse valikule saab asendusmärkide tellimisel näidata ka, millisel viisil soovitakse märgid kätte saada – EPJ kontorist, postiga, pakiautomaati, kulleriga või EPJ piimaproovide kogumisautoga. Omniva kaudu saadavale kaubale saab EPJ mittelepinguline klient või klient, kellel on maksetähtaja pikalt ületanud arveid, teatada oma tasumiseelistuse – lunamaks või ettemaksuarve.

Asendusmärkide tellimisel kontrollib rakendus, kas loomapidajal on õigus antud kõrvamärki tellida (kas esitatud numbriga loom on loomapidaja karjas). Samuti antakse teada, kui sama numbriga kõrvamärk on

hiljuti tellitud, et tellija saaks üle kinnitada, kas ta vajab selle numbriga asendusmärki uuesti või loobub tellimisest. Täpsed juhised on kirjas asendusmärkide tellimise rakenduses.

EPJ kaudu tellitud asendusmärkide tellimuse seisu näevad Vissukese kasutajad vaates *Vissuke – Üle karja – Asendusmärkide tellimine*.

Asenduskõrvamärkide tellimise rakendus on disainitud niimoodi, et seda saab kasutada ka nutiseadmel.

Moldova nõustamine

ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni (FAO) eestvõttel on Moldovas käimas projekt, mille tulemusena paraneb sealne piimaveiste aretuse infrastruktuur. FAO kutsel jagab oma kogemusi ka EPJ, et arendada sealset piimaveiste jõudluskontrolli süsteemi. Peale esimest visiiti Moldovasse võib aga nentida, et jõudluskontrolli arendamine algab neil sisuliselt nullist, sest puudub nii piimalabor kui ka infosüsteem andmebaasiga. Pilootprojekt jõudluskontrolli käivitamiseks toimub tõenäoliselt koostöös Euroopa Liidu rahastusprojektiga, sest paralleelselt on käivitunud ka sealse ülikooli piimalabori sisustamine ning katsefarmi ehituse rahastamine. Projekt peaks lõppema detsembris 2016. aastal, kuid kuna projekti algus venis, siis tõenäoliselt lükkub ka lõpptähtaeg 2017. aastasse.

Leedu nõutab kogemusi

Oktoobris külastas meid delegatsioon Leedust. Gruppi kuulusid sealsete kõrvamärkide müüja esindaja ning Leedu veiste tõuaretajate assotsiatsiooni juhtkond. Külaliste huviks oli elektrooniliste kõrvamärkide kasutamine Eestis ning piimaveiste jõudluskontrolli süsteemi ülesehitus. Leedu külalistele avaldasid muljet EPJ poolt tootjatele pakutavad internetirakendused ja teenuse kiirus. Arutelude tulemusena saime võõrustajatena nentida, et Eestis ei ole jõudluskontroll riiklikult niivõrd reguleeritud kui Leedus ning meie jõudluskontrolli teenust on arendatud lähtudes loomapidajate soovidest ja vajadustest.

Lihaveiste geneetiline hindamine

Koostöös Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli ASi-ga on alates 1. septembrist 2015 täiustunud lihaveiste geneetiline hindamine – lisandusid täiendavad aretustunnused ning korrigeeriti senist hindamist. Tegu on katselise hindamisega. Uute aretustunnuste geneetilise hindamise läbiviimise täpsed tingimused ja kord kujunevad edasiste arutelude käigus. Hindamist tutvustatakse sügisestel lihaveisekasvatavate seltsi infopäevadel. Käesolevas JK Sõnumites selgitan pisut põhilisi seisukohti.

Geneetiline hindamine on protsess, mille käigus arvutatakse erinevatele aretustunnustele aretusväärtused. Aretusväärtus (AV) on vajalik, et valida järgmise põlvkonna produtseerimiseks vanemaid, kellel hinnatakse aditiivsel geenitoimel baseeruvat toodanguvõimet (Loomakasvatus 2012, lk 83). Kokkuvõttes on tegu lihatõugu veiste kvaliteedi parandamiseks vajaliku infoga. Lihaveiste geneetilise hindamise süsteem koosneb kuuest eraldi läbiviidavast hindamisest, mille tulemused on programmis Liisu ja nähtavad kõikidele lihaveiste jõudluskontrolli tegijatele. Karja koodiga sisse logides leiate AV nimekirjad akna „Üldised“ menüüst „Geneetiline hindamine“ valikutest. Kasvataja saab teha päringuid tõugude viisi. Kõiki tabeli päises olevaid ridu saab sorteerida, selleks tuleb vajutada huvipakkuvale nimetusele (pulli TR nr, nimi või AV jne). Täna kalkuleeritakse aretusväärtused seitsme tõu esindajatele: Ab, Ba, Ch, Hc, Hf, Li, Si. Põhjus on lihtne – teistel tõugudel puudub piisav arvukus, et midagi otsustada ja arvutada. Aretusväärtus avaldatakse pullidele, kellel on vähemalt 10 tütar vähemalt kahes karjas ja usalduskoefitsient min 50%. Hindamisandmeteks on hindamise päevaks (01.02 ja 01.09) salvestatud jõudlusandmed. AV saamiseks on eeltingimus (lisaks aretustunnuse väärtusele) see, et loomal endal ning tema vanematel on üks ja sama tõug (min 75% sama tõugu lihaveis). Tunnustele on seatud loogilised piirid. Aretusväärtuste keskmiseks on alati 100 punkti ning standardhälve 12 punkti. Reeglina on üle keskmise AV nn head ja alla keskmise halvad (erandiks on sünnimass), kuid lugege iga tunnuse juures täpsemini. AV numbri tagant ei tohi otsida tunnuse absoluutarve, näiteks sünnimass kg-des või poegimisvahemik päevades jne. Aretusväärtused arvutatakse järgnevatele tunnustele: järglase sünnimass ehk SAV 0; järglase sünnikergus ehk SPGK ja SSTS; pulli järglaste kasvukiirus ehk SAV200 ja SAV365; pulli tütarde poegimiskergus; pulli tütarde piimakus; lehmade aretusväärtused oma karjas.

Järglase sünnimass ehk SAV 0 (hindamises 260 pulli)

Järglase sünnimassi geneetilises hindamises kasutatakse lähteandmetena kõikide elusalt sündinud vasikate sünnimassi andmeid. Kui põlvnemine on teada ning elusalt sündinud vasika

Tabel 1. Pullide järjestus järglaste sünnimassi SAV järgi

Tõug TR nr Pulli nimi	sünni-aasta	järgl. arv	kar-jade arv	REL%	SAV0
	2011	29	2	76	143
	2004	119	4	94	131
	2004	16	2	66	131
	2009	28	2	79	101
	2003	80	2	92	101
	2005	201	4	96	100
	2010	29	2	75	99
	2010	69	2	87	55
	2008	43	2	85	52

elusmass jääb 20–75 kg vahemikku, siis andmed sobivad. Sünnimassi hindamises arvestatakse järgmisi parameetreid: sünnimass; vasika ning tema ema ja isa tõug; ema poegimisvanus – ja kord; poegimise sesoonsus. Kuidas sünnimassi aretusväärtust kasutada?

Sorteerides nimekirja peate teadma, et vasikate sünnimassi AV saab jagada tinglikult kolmeks: suuremat sünnimassi iseloomustab

kõrge AV hinne (tabelis väärtused 143, 131 jne), keskmist suurust ehk AV keskmisele 100 lähemal olev väärtus ja väike vasikast madalama hindega (52, 55). Seega peate otsustama, millise kategooria vasikaid tahate või siis saate teada oma karjas olnud pullide vasika sünnimassi aretusväärtuse.

Järglase sünnikergus ehk SPGK ja SSTS (hindamises 251 pulli)

Järglase sünnikerguse geneetilises hindamises kasutatakse järgmisi andmeid: sünnimass, sünnikergus, sünnitulem (elus/surnud vasikas), vasikas ja tema vanemad samast tõust, ema poegimisvanus ja -kord; poegimise sesoonsus. Võrreldes sünnimassi hindamisega on siin lähteandmetena ka sumultsündinud vasikad. Samas jäävad hindamisest välja karjad, kus kolme aasta jooksul pole märgitud ühtegi poegimiskergust ja sumultsündi.

Tabel 2. Pullide järjestus järglaste sünnikerguse SAV järgi

Tõug TR nr Pulli nimi	sünni-aasta	järgl. arv	kar-jade arv	REL%	SPGK	SSTS
	2006	54	12	94	138	78
	2004	124	4	91	132	135
	2002	78	2	85	122	100
	2009	73	2	71	95	47
	2006	53	10	89	91	54
	2003	144	2	91	88	129
	2010	94	2	77	35	57

Kuidas sünnikerguse AV andmeid kasutada? Põhimõte on leida pullid, kelle järglastel poleks sünniprobleeme. Nii on tabelis kahed väärtused SPGK ja SSTS ehk vastavalt sünnikergusele ja surnultsündidele. Siin kehtib reegel, et suurema AV-ga pullide järglased poegivad kergemini ja surnultsündide esinemissagedus on minimaalne. Madal AV number näitab aga vastupidist – poegimised on raskemad ja surnultsündide esinemissagedus suurem. Väärtusi saab omavahel võrrelda. Vaadeldes näiteks pulli tütarde poegimiskergust saame samal ajal vaadelda, milline on tema järglaste surnultsündide esinemissagedus. Näiteks pulli nr 1 järglased poegivad väga kergelt, kuid samal ajal esineb palju surnultsündi, pullil nr 2 sünnivad järglased kergelt ja surnultsündi ilmselt ei esine ning pulli nr 6 järglastel on poegimiskergus, kuid surnultsündi ei esine.

Pulli järglaste kasvukiirus ehk SAV200 ja SAV365 (hindamises 51 pulli)

Kasvukiiruse aretusväärtust on juba mõnda aega arvatud, seega on see ehk siin nimetatutest tuntum. Kui põlvnemine on teada ning elusalt sündinud vasika elusmass vahemikus 20–75 kg ning ööpäevane juurdekasv 300–3000 gr vahemikus, siis andmed sobivad. Lisaks on vajalikud sünni-, võõrutusmasside ning juurdekasvude ja korrigeeritud masside andmed. Arvesse võetakse poegimissesoonsust, ema poegimiskordi ning kas vasikas oli üksik või mitmik. Tabelis on

Tabel 3. Pullide järjestus järglaste kasvukiiruse SAV järgi

Tõug TR nr Pulli nimi	sünni-aasta	järgl. arv	kar-jade arv	REL%	SAV 200	SAV 365
	2008	38	2	89	127	127
	2011	22	2	82	126	116
	2005	11	2	72	118	110
	2006	30	2	90	114	87
	2005	15	3	82	112	121
	2010	18	2	85	99	101
	2004	15	2	90	99	103
	2000	49	3	93	67	72
	2008	20	2	82	62	86
	2009	20	2	81	58	80

koos võõrutus- ja aastamasside aretusväärtused. Mida suurem AV, seda kiiremini kasvavad järglased ja vastupidi. Samuti saab võrrelda omavahel 200 p ja 365 p AV-d. Alati ei kasva piimaperioodil hea kasvukiirusega järglased sama jõudsalt edasi põhisööda perioodil. Samas tundub, et kui järglased kasvavad enne võõrutust halvasti, siis nende aeglane kasv jätkub ka edaspidi.

Pulli tütarde poegimiskergus (hindamises 73 pulli)

Tütred poegimiskerguse geneetilises hindamises kasutame lehma iga poegimise poegimiskerguse, poegimise tulemi (elus/surnud vasikas), esmaspoegimise (18–50 kuud) ja eelnevate poegimisvahemike andmeid (10–24 kuud). Seega annab SAV ülevaate ühe pulli tütarde poegimiskergusest, surnultsündide esinemissagedusest ja poegimisvahemiku pikkusest. Siingi saab kolme AV-d omavahel võrrelda ja jälgida, kas kerge poegimisega emasloomadel on samas ka surnultsündide ja poegimisvahemiku AV positiivsed ja vastupidi. Eelistame ju pulle, kelle tütaridel poleks poegimisel probleeme. Tabelist on märgata, et alati ei ole kõik positiivne. Neljandal positsioonil olevat pulli tütreid poegivad kergelt (115) ning surnultsündide ei esine (122), kuid poegimisvahemik on pikk (67). Nüüd jääbki aretajal otsustada, kas taolist pulli oma karjas kasutada või mitte.

Tabel 4. Pullide järjestus tütarde poegimiskerguse SAV järgi

Tõug TR nr Pulli nimi	sünni- aasta	tütard- de arv	poegi- miste arv	kar- jade arv	REL%	SPGK _↑	SSTS	SPGV
	2001	11	19	3	76	130	128	102
	1999	27	214	12	93	128	104	106
	2006	27	107	3	63	117	86	144
	2003	24	107	10	78	115	122	67
	2002	13	140	3	86	114	82	134
	2004	10	130	6	83	85	81	115
	2006	14	43	3	53	63	74	81
	2000	33	218	7	91	43	55	97
	2006	21	111	8	57	22	74	58

Pulli tütarde piimakus (hindamises 36 pulli)

Tütred piimakuse hindamise eelduseks on vasika sünnimassi ning keskmise ööpäevase juurdekasvu sünnist võõrutamiseni olemasolu. Hindamine on sarnane pulli järglaste kasvukiiruse SAV200 hindamisega, kuid siin jälgitakse vaid konkreetse pulli tütreid, mistõttu jõuavad hindamisse väga väheste pullide tütarde andmed. Eriti olulised on siinjuures kaaluandmed. AV arvutatakse sünnimassile ja piimakusele. Siit tabelist selgub, et väikese ja suure sünnimassiga vasikate piimakus on madala AV-ga, samas keskmise suurusega vasikate emadel on piimakus parem. Kas see on reegel? Kindlasti

Tabel 5. Pullide järjestus tütarde piimakuse SAV järgi

Tõug TR nr Pulli nimi	sünni- aasta	tütard- de arv	kar- jade arv	REL%	SAV0	SAV piim _↑
	2004	34	6	71	99	126
	2003	18	2	61	106	112
	2006	73	4	69	82	111
	2006	29	2	50	103	100
	2003	28	3	71	112	87
	2006	24	7	56	77	86
	2000	60	4	90	114	81
	2004	21	2	80	71	69
	1997	14	3	70	87	66

mitte. Jälgima peab iga pulli eraldi. Tabelis 3. kohal asetseva pulli tütarde vasikad sünnivad väikestena (82), samas tütarde piimakus on väga hea (111).

Tabel 6. Kasvukiiruse suhteline aretusväärtus

Looma reg nr Nimi Sugu Tõug	sünni- aasta	v - väljas	isa	REL	info	J- arv	SAV0 _↑	SAV 200	SAV 365
	2004		97016	.77	101	6	132	117	140
	2008		97036	.53		2	113	103	115
	2009		97036	.73	111	3	111	111	115
	2009	v	97036	.74	111	1	101	110	119
	2004	v	97016	.78	101	6	101	117	112
	2008	v	97036	.66		6	100	110	111
	2004		97016	.79	111	6	85	108	100
	2007		97036	.61		4	83	104	105
	2008		97036	.57		4	73	84	86

Lehmade aretusväärtused oma karjas

Aretusväärtused arvutatakse ka oma karja lehmadele, võttes arvesse konkreetse lehma ja tema jõudlusandmed. Nii saame valida oma karja tarbeks parimad emasloomad, kellelt järglasi saada. Näitena vaatame tabelis 6 viimasel positsioonil olevat lehma. Tema järglased sünnivad väikestena, mis on iseenesest ehk positiivne, aga kasvukiirus võõrutuseni (84) ja võõrutusest aastani (86) on halb. Kindlasti ei pea tegema valikut ühe lehma järgi, vaid kõiki emasloomi vaadates ja siis otsustada, kas ja kellelt tahetakse järglasi.

Hetkel on lihavedeikasvatatajatel saadaval palju infot ja on lootus, et see parandab aretustöös vajalike otsuste tegemist veelgi. Iga lihavedeikasvatataja saab hindamisprotsessis kasutatavaid andmeid muuta täpsemaks ja kõigile kasulikumaks. Selleks on vaja: teha jõudluskontrolli; kaaluda noorloomi sünnil, võõrutamisel ja aasta vanusena; edastada jõudlusandmed õigel ajal andmebaasi; märkida pullid tõuraamatusse; kasutada enam kunstlikku seemendust; kasutada pulle mitmetes karjades (müük, rent, vahetus vms).

Kuigi aastas sünnib lihavedeiste jõudluskontrolli alustes karjades ~10 000 vasikat, kaalutakse neist hilisemas kasvufaasis väga vähe. 2014. a sünde vaadeldes on meil kasutada ~30% võõrustusmasse ja ~15% aastamasse. Tihtipeale kasutatakse lihatõugu pulle vaid ühes karjas. Kõik eelnev tähendab, et paljudele pullidele ei ole võimalik aretusväärtusi määratagi, mida näitavad selgelt hindamiseks sobilike pullide arvud.

Tabel 7. Pullide arv hindamises

Tunnus	Ab	Ba	Ch	Hc	Hf	Li	Si	K
Järglaste SAV0	72	10	19	11	55	65	28	260
Järglaste SPGK; SSTS	70	9	18	10	54	64	26	251
Kasvukiirus SAV200; SAV365	13	3	9	0	7	6	13	51
Tütarde SPGK, SSTS; SPGV	19	3	6	0	16	24	5	73
Tütarde piimakus SAV0, SAVpiim	7	2	5	0	9	12	1	36

Tõnu Põlluäär

Eesti Tõuloomakasvatatajate Ühistu
tõuraamatu- ja aretusosakonna juhataja

Auditeerijad Hiinast

Hiina Rahvavabariigi inspektorid auditeerisid 15. septembril EPJ labori töökorraldust ja kvaliteedisüsteemi toimimist. Auditi juures viibis ka Hiina saatkonna majandusesindaja. Audiitorid jäid labori töö ja kvaliteedisüsteemiga rahule. Nende hinnangul on labori protseduurid korrektselt dokumenteeritud ja igapäevatoos rakendatud. Proovide käitlemine ja analüüsitulemused on auditeerijate arvamusel usaldusväärsed.

Hiina inspektorite visiit oli osa Eesti ettevõtete tunnustamisprotsessist, et saaks võimalikuks piimatoodete eksport Hiina Rahvavabariiki.

Mart Kuresoo
labori juhataja

Täiendavad aretustunnused lihavede geneetilises hindamises

Septembris avaldati lihavede jõudlusprogrammis Liisu aretuspulvide geneetilise hindamise tulemused.

Selguse huvides on lisatud ka hindamistulemuste avaldamise tingimused.

Täiendavate aretustunnustena järglaste kasvukiiruse ja tütarde piimakuse kõrval on esmakordselt avaldatud järglaste sünnimassi, järglaste sünnikerguse ja tütarde poegimiskerguse aretusväärtused.

Mart Uba
IT-osakonna geneetilise hindamise juht

Läänemaa esindus kolis

Haapsalu kontor kolis II korrusel allapoole ja asub nüüd I korrusel, Jaani tn 10.

Kontaktandmed EPJ-s

Selleks, et kõrvamärgid, kirjad jõudluskontrolli tulemustega ja muu info jõuaks alati kiiresti kliendini, on väga oluline, et EPJ-s oleksid klientide õiged kontaktandmed – aadress (sh talu nimi), telefoninumbriid, e-posti aadress.

Palume Teil üle vaadata, kas EPJ andmebaasis on kehtivad kontaktandmed. Selleks on mitmeid võimalusi.

Esmalt aadress, mis on jõudluskontrolli vastustel või postipakil. Vissukese kasutajad leiavad kontaktandmed: *Vissuke – Üle karja – Täpsustus*; Liisu kasutajad: *Liisu – Varia – Üldandmed ja kontakt*. Possu kasutajad saavad andmeid kontrollida Possu portaalist.

Kui kontaktandmed on muutunud, palume sellest kindlasti EPJ-le teada anda. Selleks võib helistada telefonil 738 7700 või saata e-kiri epj@epj.ee. Palume kindlasti üle kontrollida, kas aadressis on õige talu nimi. Omniva kannab posti maapiirkondades laiali talu nime järgi ning kui see puudub või on vale ja postivedaja ei tunne piirkonda inimesi, võib juhtuda, et saadetis tuleb meile tagasi.

Loomapidajad, kes tellivad kõrvamärke ja muid kaupu Postipoisi kaudu, saavad seal ise märkida, millisel aadressil nad pakki soovivad ja millisele telefonile/e-posti aadressile teade saata. Kui need erinevad praegu andmebaasis olevatest, kuid ka jõudluskontrollialases suhtlemises soovitakse neid kasutada, andke sellest e-kirjaga teada.

Muhedat

Abielupaar on koos elanud juba aastaid, kui ühel hommikul kohvilauas küsib naine: "Tead, kallid, naabrimees suudleb alati oma kaasat enne tööleminekut. Miks sina kunagi seda ei tee?" "Teeksin seda meeleldi, aga ma ei tunne teda nii hästi."

Tööjuubilarid

Septembris tähistas kaks EPJ töötajat 35 aasta möödumist oma esimesest tööpäevast jõudluskontrolli süsteemis: labori analüütik **Grista Kuuskla** 22. septembril ja klienditeenindaja **Lea Käärrik** 24. septembril.

18. detsembril tähistab labori autojuht **Kalle Noorma** oma 15. tööaastat jõudluskontrollis.

www.epj.ee
epj@epj.ee

F. R. Kreutzwaldi 48a, 50094 Tartu

Piimavede jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Harju-, Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla-, Tartu- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru, Pärnu- ja Saaremaa klienditeenindaja	738 7754
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7769

Labor

F. R. Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu

Tel	738 7726
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade jõudluskontrolli spetsialistid

Harjumaa	Maire Põhjala	Teaduse 2, Saku, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	Rakvere 27, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10 II korrus, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Pärnu 58 II korrus, Paide	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-13.30
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Piira, Lääne-Viru mk	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Jaani 10 I korrus, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17-202, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11 II korrus, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00